

waarbij het optisch bedrog even sterk is. Iets verder, rechts, ligt een gesneuveld krijger met bloed bedekt. Ligt hij er of ligt hij er niet? Men bekijkt hem van alle kanten, om te zien waar de werkelijkheid overgaat in kunst. Doe maar geen moeite; niet voor men u vertelt, dat de man half geschilderd is en voor de andere helft in natura daar ligt, begrijpt ge de samenstelling. Op een andere plaats frappeert u weer de overgang van het doek op den grond. Ën in kleur, òn in stoffage is een volkomen gelijkheid verkregen, dat men de werkelijkheid meermalen niet kan onderscheiden. In de verte ziet men Napoleon in een carré omringd door zijn oude garde; op den voorgrond rukt de jonge garde voorwaarts en haast zich om generaal Ney, die met den degen in de hand op den vijand ingaat, te bereiken. Van den anderen kant komen de Engelschen aan. Het is een laatste wanhopige strijd van beide kanten, want beide legers voelen dat zij wel elkaar vernietigen kunnen maar niet het terrein kunnen behouden. Zoowel Napoleon als Wellington zijn ten einde raad. Een onverwachte gebeurtenis – en voor een van beiden is het gevecht verloren. Wie zal die eene zijn? Daar weerklinkt muziek; versche troepen rukken aan; Vriend of Vijand? 't Is Blücher; de val van Napoleon is beslist. Dat gewichtig oogenblik is op dit doek vereeuwigd" 1).

Ook in de N.R.Ct. had dit panorama van Charles Castellani een goede pers: de verslaggever die de reportage maakte, herinnerde zich blijkbaar niet meer, hoe uitbundig de slag bij Nieuwpoort drie jaar te voren in hetzelfde blad geprezen was. Deze had, volgens hem, „hoe verdienstelijk ook geschilderd, meer van een parade dan van een veldslag. . . De verschrikkelikheden van den oorlog zag men er nagenoeg niet. Dat is hier anders. De schilder koos het oogenblik dat de veldslag het einde naderde. Het is 7 ure in den avond; er is gevochten, lang en hardnekkig; gansche regimenten zijn vernietigd, Napoleon's legerbenden zijn gedecimeerd. Ook de bondgenooten leden vreeselijke verliezen. De lijken in het rond getuigen het, de verbrijzelde kanonnen, de van hunne ruiters beroofde paarden. Met eene waarheidsliefde die hulde verdient heeft de schilder niets van het ijzingwekkende van den oorlog den toeschouwer gespaard. . . 2)

Dit panorama heeft evenmin als zijn voorganger het Rotter-

1) Rotterd. Nieuwsblad 13 mei 1884.

2) N.R.Ct. 13 mei 1884.